

**UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE STUDII EUROPENE
ȘCOALA DOCTORALĂ „PARADIGMA EUROPEANĂ”
&
UNIVERSITATEA OTTO-VON-GUERICKE MAGDEBURG
FACULTATEA PENTRU ȘTIINȚE UMANE
INSTITUTUL DE ȘTIINȚE POLITICE**

Rezumatul tezei de doctorat

**Participare regională în cadrul guvernancei europene multi-nivel –
Saxonia-Anhalt: parlament regional, guvern regional, alți actori interesați –
Influențe pentru Europa Centrală și de Est**

Coordonatori științifici:

Prof. univ. dr. Nicolae Păun (UBB)

Prof. Dr. Wolfgang Renzsch (OvGU)

**PhD Candidate
Romana Sălăgeanu**

**Cluj-Napoca
2015**

Cuprins

Lista abreviațiilor și tabelelor	10
Rezumat	12
Introducere	15
Capitolul 1 Cadru teoretic pentru participarea regională în guvernanta europeană multi-nivel	20
1.1 Concepte	22
1.1.1 Regiune	22
1.1.2 Regionalism	23
1.1.3 Regionalizare	24
1.1.4 Mobilizare subnațională	27
1.1.5 Participare regională	28
1.2 Cadrul teoretic al guvernantei europene multi-nivel	32
1.2.1 Guvernanta europeană multi-nivel din perspectiva teoretică	32
1.2.2 Guvernanta europeană multi-nivel din perspectivă instituțională	36
1.3 Participarea regională în guvernanta europeană multi-nivel – modelul de jos în sus	40
1.3.1 Regiunea în guvernanta europeană multi-nivel	40
1.3.2 Întrebarea de cercetare și metodologie	40
1.3.3 Ipoteze și variabile	41
Capitolul 2 Europeanizarea Saxoniei-Anhalt	45
2.1 Landul Saxonia-Anhalt – istorie introductivă (I1)	46
2.1.1 Industrializarea	47
2.1.2 Înființarea Saxoniei-Anhalt după 1945	50
2.1.3 Re-înființarea Saxoniei-Anhalt 1989-90	51
2.2 Uniunea Europeană în Saxonia-Anhalt – dimensiunea de sus în jos	55
2.2.1 Oportunitatea europeană pentru participare în guvernanta europeană multi-nivel – Politica de Coeziune	55
2.2.2 Locuri de întâlnire a regiunilor la nivel european	59
2.2.3 Implementarea guvernantei europene multi-nivel la nivel european și în statele membre	61
2.3 Landul Saxonia-Anhalt în Uniunea Europeană – dimensiunea de jos în sus (I2)	68
2.3.1 Schimbări instituționale după 1989	68
2.3.2 Parlamentul regional (Landtag)	75
2.3.2.1 Parlamentul regional după 1989	75
2.3.2.2 Deparlamentarizarea ca și consecință a integrării europene	77
2.3.2.3 Parlamentul regional și implicarea acestuia în afaceri europene	78
2.3.3 Guvernul regional (Landesregierung)	81
2.3.3.1 Mobilizarea intrastatală a guvernului regional privind afacerile europene	81
2.3.3.2 Mobilizarea europeană și interregională a guvernului regional privind afaceri europene	87
2.3.3.3 Participarea guvernului regional în cadrul guvernantei europene multi-nivel	94
2.3.4 Alți actori interesați – Saxonia-Anhalt ca “Inima industriei chimice din Centrul Germaniei”	96
2.3.5 Concluzie	103
Capitolul 3 Participarea regională a Saxoniei-Anhalt în guvernanta europeană multi-nivel	107
3.1 Orientarea politică a participării regionale a Saxoniei-Anhalt (I3)	108
3.1.1 Prezentarea dezvoltării politice a regiunii înainte de 2002	108
3.1.2 A patra perioadă legislativă: 2002-2006	110
3.1.2.1 Contextul social și politic al alegerilor	110
3.1.2.2 Scopurile și principiile politice (V4)	111
3.1.2.3 Resursele regiunile – informații, actori, instituții, mijloace financiare (V5)	112
3.1.2.4 Procesele de participare în GEMN (V3)	115
3.1.2.5 Funcțiile actorilor și corelarea acestora cu conținutul politicilor (I6)	116

3.1.2.6 Concluzie	118
3.1.3 A cincea perioadă legislativă: 2006-2011	118
3.1.3.1 Contextul social și politic al alegerilor	118
3.1.3.2 Scopurile și principiile politice (V4)	119
3.1.3.3 Resursele regiunile – informații, actori, instituții, mijloace financiare (V5)	122
3.1.3.4 Procesele de participare în GEMN (V3)	125
3.1.3.5 Funcțiile actorilor și corelarea acestora cu conținutul politicilor (V6)	128
3.1.3.6 Concluzie	128
3.1.4 A șasea perioadă legislativă: 2011-2016	129
3.1.4.1 Contextul social și politic al alegerilor	129
3.1.4.2 Scopurile și principiile politice (V4)	130
3.1.4.3 Resursele regiunile – informații, actori, instituții, mijloace financiare (V5)	133
3.1.4.4 Procesele de participare în GEMN (V3)	134
3.1.4.5 Funcțiile actorilor și corelarea acestora cu conținutul politicilor (V6)	135
3.1.4.6 Concluzie	137
3.2 Participarea regională a Saxoniei-Anhalt în guvernarea europeană multi-nivel (I4)	139
3.2.1 Complementaritatea politicii chimice europene în Saxonia-Anhalt și participarea regională în guvernarea europeană multi-nivel	139
3.2.1.1 Dimensiunea europeană a industriei chimice	139
3.2.1.2 Contribuția Saxoniei-Anhalt la crearea Rețelei Europene a Regiunilor Chimice (V4, V5)	143
3.2.1.3 Rețeaua Europeană a Regiunilor Chimice (V4, V5)	146
3.2.1.4 Rețeaua Europeană a Regiunilor Chimice și funcția acesteia în GEMN (V6)	151
3.2.1.5 Grupul de nivel înalt pentru competitivitatea industriei chimice europene (V3)	157
3.2.1.6 ChemLog – Cooperare în Europa Centrală și de Est în domeniul logistic al industriei chimice (V5, V3)	164
3.2.1.7 ChemClust – Dezvoltarea clusterelor chimicale în regiuni europene (V5, V3)	169
3.2.1.8 Concluzie	170
3.2.2 Complementaritatea politicii europene de coeziune și participarea regională în guvernarea europeană multi-nivel	175
3.2.2.1 Scopurile politice ale Saxoniei-Anhalt în privința politicii europene de coeziune (V4)	176
3.2.2.2 Discuția resurselor din Saxonia-Anhalt privind politica europeană de coeziune (V5)	179
3.2.2.3 Discuția funcțiilor actorilor din Saxonia-Anhalt privind politica europeană de coeziune (V6)	183
3.2.2.4 Procesele de participare ale Saxoniei-Anhalt privind politica europeană de coeziune în Bundesrat (V3)	184
3.2.2.5 Procesele de participare ale Saxoniei-Anhalt privind politica europeană de coeziune în Comitetul Regiunilor (V3)	187
3.3 Concluzii primare: Influențe pentru Europa Centrală și de Est (I5)	191
Capitolul 4 România – un caz pentru viitoare participare regională în guvernarea europeană multi-nivel? (I6)	197
4.1 Reforme de regionalizare în România (V1, V2)	199
4.1.1 Reforme pre-aderare	199
4.1.2 Reforme post-aderare	202
4.2 Politica regională în România pentru 2014-2020 (V4, V5)	208
4.2.1 Pregătirea Acordului de Parteneriat pentru 2014-2020	209
4.2.2 Rezultatele politicii de coeziune pe perioada 2007-2013	212
4.3 Lecții pentru România în privința participării regionale în guvernarea europeană multi-nivel (V3, V6)	217
Concluzii	222
Rezumat în limba germană	229
Bibliografie	234
Surse primare	234

Surse secundare	244
Anexe – extrase din diferite documente	270
Declarație pe proprie răspundere (în germană)	375

Cuvinte cheie: participare regională, guvernanta europeană multi-nivel, Saxonia-Anhalt, politică de coeziune.

Uniunea Europeană a cunoscut o creștere a politicizării proceselor decizionale odată cu creșterea competențelor acesteia, fapt care a condus la mobilizarea unui număr tot mai mare de actori activi, în special la nivelul european. Din această perspectivă, conceptul de guvernanta a devenit un subiect de cercetare important în cadrul studiilor despre Uniunea Europeană. Acest termen reunește atât activități de elaborare a politicilor europene cât și participarea actorilor de la diferitele niveluri de guvernare – european, național, regional și local – în cadrul acestor procese. Odată cu dezvoltarea politicii europene de coeziune, începând cu anii 1990, conceptul de guvernanta multi-nivel a fost dezvoltat de către Gary Marks și Liesbet Hooghe. Aceștia au subliniat contribuția regiunilor la implementarea acestei politici europene.

Complexitatea funcționării Uniunii Europene se bazează pe cooperarea economică care a stat la baza construcției europene, dar care prin transferul de competențe către nivelul european a condus la dezvoltarea conceptului de *guvernanta*. Acesta pleacă de la înțelegerea procesului de guvernare și se extinde dincolo de granițele instituționale ale unui guvern sau organ executiv. Conceptul de guvernanta înglobează activități de elaborare de politici - pregătire, consultare, formulare, implementare, transpunere, conformitate – actori privați/publici și instituții situați la diferite niveluri de administrație și implementare: european, național, regional și local.

Domeniul studiilor europene cuprinde o largă diversitate de literatură care cuprinde dezbateri cu privire la apariția conceptului de integrare europeană, la dezvoltarea și elaborarea politicilor europene, la implementarea acestor politici, precum și dezbateri și analize privind mișcări de regionalism cu precădere în Europa de Vest.

Regiunile au fost obiectul cercetărilor științifice mai ales în a doua jumătate a secolului 20, cu precădere în Europa de Vest, deoarece acestea aspirau să aibă competențe decizionale mai mari. Aceste competențe au fost solicitate, în special datorită interdependențelor declanșate de procesul de globalizare, contribuind astfel la dezvoltarea pe termen lung a regionalismului. Ulterior, mobilizarea crescută a regiunilor a fost un răspuns la modul în care statul, piața și societatea civilă au evoluat în lumea globalizată. Prin urmare, dimensiunea teritorială a regiunilor și activitatea acestora pot face o diferență în contextul economic, politic și instituțional, conform lui Michael Keating. De aceea conceptul teoretic folosit în această cercetare folosește perspectiva guvernantei multi-nivel.

Cercetarea de față prezintă realitatea guvernantei europene multi-nivel și punerea acesteia în aplicare prin perspectiva regională a *Landului* german Saxonia-Anhalt. Această cercetare a pornit de la dorința de a înțelege și explora funcționarea sistemului de guvernare europeană multi-nivel din perspectivă regională. Această explorare a fost gândită pentru a oferi un set de bune practici și lecții pentru alți actori regionali, respectiv pentru a motiva mobilizarea actorilor pentru activități de jos în sus. România, ca stat membru destul de tânăr al Uniunii Europene prin aderarea din 2007, poate să învețe din experiența altor state, mai ales în legătură cu organizarea regiunilor, pentru ca acestea să își poată îndeplini scopul, anume cel al dezvoltării.

Valoarea adăugată a acestei contribuții empirice este mai ales pentru literatura din Europa Centrală și de Est privind participarea regională în guvernarea europeană multi-nivel datorită nivelului scăzut de cercetare a acestui domeniu în această parte a Europei. Lucrarea evidențiază interconectivitatea dintre stimulentele politicilor europene și mobilizarea actorilor la nivel regional. Un alt scop este de a încuraja o mobilizare mai mare în rândul regiunilor din Europa Centrală și de Est. În același timp, cercetarea oferă noi oportunități de cercetare care să continue această cercetare explorativă, extinzând sfera de analiză.

Datorită caracteristicii multi-nivel a guvernantei europene, această cercetare se limitează la perspectiva regională și analizează posibilitățile de contribuție regională în cadrul acestui sistem de guvernare europeană. Pentru această analiză, cercetarea a luat în considerare pe lângă abordarea guvernantei multi-nivel, abordări teoretice legate de domeniul integrării europene, precum cel de europenizare, regionalism, instituționalism, mobilizare regională și crearea de rețele care oferă cadrul de participare regională în cadrul Uniunii Europene.

Regiunile au fost un subiect intens de cercetare ca urmare a reformei fondurilor europene și folosirii acestor fonduri ca politică europeană care să cuprindă dimensiunea teritorială regională a statelor membre. Scopul cercetării este de a înțelege modul în care participarea regională în cadrul guvernantei europene multi-nivel acționează prin analiza activităților de mobilizare a Saxoniei-Anhalt, ca unitate de analiză.

Abordarea conceptuală a guvernantei multi-nivel este folosită ca și cadru teoretic pentru că a adus în atenția literaturii despre Uniunea Europeană rolul și contribuția nivelului regional. Inițial acest concept a fost folosit pentru a explica cum funcționează Uniunea Europeană, punând accent pe rolul regiunilor în faza de implementare a politicilor europene. Între timp, guvernarea multi-nivel a devenit practica de zi cu zi a instituțiilor europene care promovează implicarea activă a regiunilor în cadrul proceselor europene de guvernare. Comisia Europeană este instituția care a exprimat de

numeroase ori nevoia de mobilizare a regiunilor și de cooperare cu nivelul european. De aceea, Comisia Europeană este caracterizată adeseori în literatură a fi aliatul regiunilor.

Guvernanța europeană multi-nivel a fost un subiect intens cercetat în anii 1990 datorită atenției speciale acordate politicii europene de coeziune. Dacă inițial conceptul de guvernanță europeană multi-nivel explica cum funcționează Uniunea Europeană, scoțând în evidență rolul regiunilor în implementarea politicii de coeziune, cu timpul, acest mod de guvernanță a devenit parte din demersul și funcționarea zilnică a Uniunii Europene.

Implicarea regiunilor în cadrul guvernanței europene a fost menită să contribuie la îmbunătățirea implementării politicii europene de coeziune. Cu toate acestea, participarea sporită a actorilor regionali s-a extins de la domeniul de implementare a politicilor la cel de contribuție activă la elaborarea politicilor.

Apariția componentei regionale în cadrul politicii europene se bazează pe recunoașterea regiunilor ca actori activi implicați la nivel european. Această recunoaștere oferă posibilitatea de interacțiune între actorii regionali și alți actori activi și prezenți la nivelul european. Din acest punct de vedere, regiunile sunt analizate ca elemente ale proceselor mai largi de guvernanță europeană. Prin urmare, regiunile pot fi conceptualizate ca spații politice, care cuprind actori (colectivi), interesele lor definite, coordonarea acțiunilor (colective), și instituțiile și actorii care gestionează problemele de politică conexe publice.

Landul Saxonia-Anhalt a fost ales ca studiu de caz, deoarece oferă un model de participare regională în guvernanța europeană multi-nivel. Acest model poate fi urmat de regiuni din Europa de Vest și de cea de Est în cadrul Uniunii Europene, în cazul în care actorii lor pot înțelege ce înseamnă guvernanța și în cazul în care aceștia se pot mobiliza și angaja în mod activ în procesele de guvernare ale Uniunii Europene. Instituțiile europene au recunoscut gradul înalt de determinare a regiunilor de mobilizare și participare în cadrul guvernanței europene multi-nivel. În cazul Europei Centrale și de Est, o astfel de participare ar putea contribui la dezvoltarea democrației și, prin urmare, la procesul de integrare europeană. Premisa aplicării acestui model este înțelegerea sistemului de guvernanță europeană multi-nivel de către actorii regionali, identificarea căilor de acces, stabilirea scopurilor și mobilizarea pentru urmărirea implementării acelor scopuri.

Participarea actorilor regionali în Uniunea Europeană are loc sub influența unui sistem complex, în care actorii își reprezintă interesele lor specifice. Chiar dacă actorii acționează conform intereselor proprii, colaborarea care are loc între regiuni este rezultatul și catalizatorul mobilizării lor pentru ca au un scop final comun. Acest scop comun se datorează nevoii de a implementa legislația europeană.

Analiza se concentrează asupra întrebării de cercetare principală: Cum are loc participarea regională a Saxoniei-Anhalt în cadrul guvernantei europene multi-nivel? Mai exact, cercetarea analizează care sunt elementele care declanșează mobilizarea actorilor regionali, ce canale de acces au aceștia și mai ales cum își folosesc resursele pentru a-și defini și pune în practică contribuția în procesele de guvernare europeană multi-nivel. Această analiză face legătura cu următoarele întrebări: Care sunt bunele practici de participare regională în cadrul guvernantei europene multi-nivel pe care studiul de caz al Saxoniei-Anhalt le oferă? Care sunt lecțiile pe care România le poate învăța din acest studiu de caz?

Pentru a răspunde întrebărilor de cercetare analiza s-a desfășurat pe baza a șase variabile, două independente și patru dependente. Variabilele independente sunt contextul istoric și cadrul legal-instituțional. Variabilele dependente sunt: procesele de participare regională, țelurile și principiile politice, resursele și funcțiile îndeplinite de către actori. Aceste variabile sunt folosite pentru testarea ipotezelor care stau la baza fiecărui capitol. Ipotezele, în număr de șase, sunt:

1. Istoria unui teritoriu poate defini dezvoltarea unei regiuni în prezent prin folosirea specificului regional din trecut.
2. Cadrul legal-instituțional al unui teritoriu poate declanșa și împuternici activitățile de mobilizare ale actorilor regionali în situația în care aceștia sunt conștienți de contextul oferit de către guvernarea europeană multi-nivel.
3. Procesul de prioritizare politică la nivel regional este influențat de către politicile europene care ghidează strategiile de mobilizare regională.
4. Impulsurile de sus în jos propagate de către Uniunea Europeană contribuie la mobilizarea subnațională. Astfel, prin implementarea de proiecte interregionale, Saxonia-Anhalt a devenit parte dintr-un actor colectiv activ în cadrul guvernantei europene multi-nivel, care este recunoscut la nivel european, cum este cazul Rețelei Europene a Regiunilor Chimice.
5. Alte regiuni pot fi influențate și pot învăța de la Saxonia-Anhalt, în mod special prin implicarea lor activă în cadrul Rețelei Europene a Regiunilor Chimice.
6. România trebuie să conștientizeze mizele apartenenței la Uniunea Europeană și să învețe cum să își seteze prioritățile politice, dar mai ales cum să le urmărească pentru a putea să își organizeze și să își elaboreze strategiile pentru participarea regională în cadrul Uniunii Europene.

Cercetarea a aplicat o analiză calitativă a proceselor de mobilizare a *Landului* Saxonia-Anhalt în guvernarea europeană multi-nivel bazată pe analiză de document. Lucrarea a dezvoltat o

constelație de activitate strategică de la care regiunile din noile state membre pot învăța, cu scopul de a-și spori participarea în cadrul procesele de guvernare europeană multi-nivel.

Integrarea europeană a creat stimulente, care au permis statelor membre și regiunile lor să se dezvolte din punct de vedere economic, și care au favorizat mobilizarea și participarea activă în cadrul Uniunii Europene a entităților politice, atât la nivel național cât și subnațional.

În primul capitol, prima secțiune definește conceptele de regiune, regionalism, regionalizare, mobilizare subnațională și participare regională. A doua secțiune prezintă ideile principale din literatură asupra conceptului de guvernare multi-nivel, cuprinzând atât discursul științific cât și perspectiva instituțiilor europene. A treia secțiune formulează întrebările de cercetare, variabilele și ipotezele prezentate mai sus.

Regiunea este înțeleasă mai ales ca structura intermediară care încorporează activități care sunt conectate de specificul local, dar care are rolul de a coordona interdependențele dintre nivelurile teritoriale, după cum o definește Arthur Benz. Regionalismul pe de altă parte, poate fi conceput ca aspirația unei regiuni de a dobândi competențe decizionale suplimentare. Această aspirație este motivată de interdependențele crescânde datorate globalizării.¹

Regionalizarea în cadrul statelor membre a avut loc mai ales ca o reformă de sus în jos pentru a înlătura acel "misfit" de integrare, astfel fiind îndeplinite condițiile de implementare a *acquis communautaire*. Aceste reforme au constat din mișcări în cadrul teritoriului, reforme la nivel național și suport din partea instituțiilor europene. Printre alți actori, *Landurile* germane au fost promotorii discursului despre rolul nivelului regional în cadrul Uniunii Europene.

Promovarea prezenței active a regiunilor la nivelul regional a condus la dezvoltare conceptului de mobilizare subnațională, adică a nivelului regional. Jeffery înțelege acest concept ca suma activităților unei regiuni în cadrul Uniunii Europene. El definește mobilizarea ca angajamentul actorilor guvernelor regionale în cadrul proceselor de elaborare a politicilor europene. Astfel, regiunile pot face uz de mecanisme formale de implicare în cadrul sistemului național, sau prin reprezentarea lor la nivelul european, prin cooperare interregională sau datorită modificării tratatelor europene, precum schimbările care au creat Comitetul Regiunilor.²

¹ Arthur Benz, "German regions in the European Union – From joint policy-making to multi-level governance", in Patrick Le Galès, Christian Lequesne (eds.), *Regions in Europe*, London: Routledge, 1998, p. 128. Kapa Sodupe, "The European Union and Inter-regional cooperation", in Francisco Aldecoa, Michael Keating, *Paradiplomacy in Action The foreign relations of subnational governments*, London: Routledge, 1999, p. 74.

² Charlie Jeffery, "Sub-national Mobilization and European Integration: Does it Make Any Difference?", in *Journal of Common Market Studies*, Vol. 38 Issue 1, 2000, pp. 1-2.

Rowe definește mobilizarea regională a fi un fenomen multi-dimensional care cuprinde toate formele de activitate legate de Uniunea Europeană, inclusiv cele care depășesc granițele statului național. Din punctul ei de vedere, reprezentanțele regionale la nivelul european sunt "o legătură vitală" între instituțiile europene și alți actori, respectiv alte agenții, care își desfășoară activitatea la nivelul european.³

Astfel, luând în considerare participarea regională activă a regiunilor în cadrul Uniunii Europene ca unitatea de analiză a acestei cercetări, conceptul de guvernare europeană multi-nivel a fost ales pentru a descrie activitățile și contribuția regiunilor în cadrul Uniunii Europene. Acest concept a fost elaborat de către Gary Marks, iar mai târziu a fost dezvoltat împreună cu Liesbet Hooghe. Conceptul de guvernare europeană multi-nivel explică cum funcționează Uniunea Europeană, argumentând că autoritatea guvernelor naționale este dispersată atât vertical către nivel european și cel regional cât și orizontal către actori non-statali. Această dispersare de autoritate a favorizat dezvoltarea nivelului regional, mai ales în țările cu puțină tradiție a unui guvern regional.⁴ Definiția dată de către Marks guvernării multi-nivel este:

"vedem emergența guvernării multi-nivel, un sistem de continuă negociere între guverne imbricate la diferite niveluri teritoriale – supranațional, național, regional și local – ca rezultat a unui larg proces de creare instituțională și realocare decizională care a tras unele funcții centralizate înspre nivelul supranațional și altele către nivelul local/regional."⁵

Guvernarea multi-nivel oferă o privire de ansamblu asupra proceselor decizionale colective din cadrul Uniunii Europene. În funcție de aceste decizii, au fost formulate două tipuri de guvernare multi-nivel. Primul tip este cel care se bazează pe abordarea federalistă, iar al doilea tip tratează guvernarea multi-nivel ca posibilitatea de rezolvare de probleme specifice. Prin urmare, cele două

³ Carolyn Rowe, *Regional representation in the European Union – Between Diplomacy and Interest Representation*, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2011, pp. 2-3.

⁴ See Marks, Hooghe, Schakel, *op. cit.* Marks, Hooghe, Blank, *op. cit.*, 1996. Gary Marks, "An Actor-Centred Approach to Multi-level Governance", in: Charlie Jeffery (ed.), *The regional dimension of the European Union. Towards a third level in Europe?*, London: Frank Cass, 2001, pp. 20-28. Liesbet Hooghe, Gary Marks, "Unraveling the central state, but how? Types of multi-level governance", in *Reihe Politikwissenschaft*, Vol 87, Wien: Inst. für Höhere Studien, 2003. Liesbet Hooghe, Gary Marks, "Europe with the Regions: Channels of Representation in the European Union", in *Publius: The Journal of Federalism*, Vol. 26 Issue 1, 1996, pp. 73-92. Gary Marks, "Competencies, Cracks and Conflicts: Regional Mobilization in the European Union", in Gary Marks, Fritz W. Scharpf, Phillippe Schmitter, Wolfgang Streeck (eds.), *Governance in the European Union*, London: Sage Publications, 1996, pp. 40-63.

⁵ Gary Marks, "Structural Policy and Multilevel Governance in the EC", in Alan Cafruny, Glenda Rosenthal (eds.), *The State and the European Community*, New York: Lynne Rinner, 1993, p. 392. Traducere proprie.

tipuri combină diferite perspective în funcție de distribuția de competențe la nivelul european și în funcție de soluționarea provocărilor prin politici europene.⁶

În capitolul doi, analiza empirică a *Landului* Saxoniei-Anhalt urmărește istoria ei începând cu aproape o mie de ani în urmă pentru ca analiza de document să se focalizeze pe perioadele legislative 2002-2006, 2006-2011 și 2011-2016. Metoda aplicată este analiza de document care reprezintă testul ipotezelor pe baza literaturii de specialitate pe această temă. Concluziile analizei demonstrează complexitatea sistemului de funcționare al UE și evidențiază, cum o regiune se poate stabili ca un actor interesat și de interes pentru ceilalți actori în acest sistem european multi-nivel. Mai mult decât atât, rezultatele cercetării sunt menite să încurajeze o participare regională în cadrul UE mai intensă, în special pentru regiunile din noile state membre. Această participare poate contribui la dezvoltarea regiunilor, mai ales pentru că acesta este scopul existenței pentru multe dintre ele.

În ceea ce privește prima ipoteză, care a fost tratată în prima secțiune a celui de-al doilea capitol, dezvoltarea istorică a actualului *Land* Saxonia-Anhalt este strâns legată de identitatea actuală și de acțiunea politică a regiunii europene Saxonia-Anhalt. Caracteristicile specifice ale regiunii, cum ar fi solul fertil și partea de sud cu specificul industriei chimice, asigură o mare parte din economia Saxoniei-Anhalt. Prin urmare, dezvoltarea istorică a teritoriului încă joacă un rol în dezvoltarea regiunii. Mai mult decât atât, conștientizarea regiunii „Centrul Germaniei” care cuprinde și Saxonia-Anhalt persistă și întărește cooperarea între Landuri și actorii publici și privați, aceștia bazându-se pe interese lor sectoriale specifice.

În ceea ce privește a doua ipoteză, cadrul instituțional și juridic al actorilor subnaționali, în acest caz cei din Saxonia-Anhalt, este semnificativ pentru modul în care acești actori pot participa în cadrul guvernării europene multi-nivel. Actorii pot adopta două strategii, de a evita nivelul guvernului central, mobilizându-se doar la nivelul european, sau de a coopera cu guvernul central. Cu toate acestea, regiunile nu ar fi interesate să lucreze împotriva guvernului lor național, datorită puterii sale politice și de decizie în cadrul structurii instituționale a Consiliului Uniunii Europene. Totuși, strategia regională cuprinde punctele de acces atât la nivel național și cât și la nivel european, pentru a-și reprezenta interesele tuturor factorilor decizionali. Acesta este argumentul urmărit în această lucrare pentru exemplul *Landului* Saxonia-Anhalt.

Chiar dacă în literatură se susține ideea că parlamentele regionale au un rol pasiv când vorbim de afaceri europene, și că responsabilitatea guvernului față de parlament este limitată la procesul de

⁶ Liesbet Hooghe, Gary Marks, “Types of Multi-Level Governance”, in *European Integration online Papers*, Vol. 5, 2001. Liesbet Hooghe, Gary Marks, “Types of Multilevel Governance”, in *Handbook on Multilevel Governance*, Hendrik Enderlein, Sonja Wälti, Michael Zürn, (eds.), Cheltenham: Edward Elgar, 2010.

raportare, analiza a arătat că parlamentul *Landului* Saxonia-Anhalt s-a implicat în activitatea guvernului, cerând informații și clarificări asupra situației negocierilor europene pentru politica de coeziune și bugetul multianual european. Membrii parlamentului s-au reunit la Bruxelles, în scopul de a obține și menține contacte cu actori europeni. De asemenea, parlamentul a fost instituția în cadrul căreia s-au stabilit obiectivele politice care au fost ulterior urmărite de guvern. Guvernul a avut astfel flexibilitatea de a-și adapta implicarea directă în guvernarea europeană multi-nivel prin utilizarea resurselor sale, cum sunt reprezentanțele la Bruxelles și Berlin și actorii săi, cum ar fi membrii din Comitetului Regiunilor.

În al treilea capitol, cele patru variabile dependente stabilesc structura subcapitolelor. Documentele au oferit informații despre prioritățile politice ale actorilor din Saxonia-Anhalt și despre cum resursele și actorii și-au îndeplinit funcțiile pentru a facilita procesele de participare regională în cadrul guvernării europene multi-nivel.

În ceea ce privește a treia ipoteză, interesele articulate în documentele politice ale Saxoniei-Anhalt au ținut cont de politici și principii europene exprimate în documentele europene, cum ar fi Strategia Europa 2020. Realizarea obiectivelor propuse a fost urmărită prin angajamentul activ cu actori interesați, cu oficiali ai Comisiei Europene, cu comisarii, cu comitetul pentru dezvoltare regională al Parlamentului European, cu Comitetul Regiunilor și cu alte asociații de asemenea prezente în Bruxelles.

Importanța reprezentanței Saxoniei-Anhalt la Uniunea Europeană este legată de eforturile sale de a conecta cele mai importante locații chimice din Europa Centrală. Desigur, o temă majoră pentru regiune este politica chimică, datorită dezvoltării sale tradiționale ca industrie în Saxonia-Anhalt. Prin urmare, biroul de reprezentare a regiunii a reprezentat un actor cheie, care a reușit să aducă actori din teritoriul regiunii într-o configurație de cooperare extinsă la nivel european.

În ceea ce privește al patra ipoteză, actorii din Saxonia-Anhalt s-au mobilizat împreună cu actori ai altor regiuni din cadrul UE, care au o industrie chimică și care au fost interesați de efectul politicilor europene pentru industria chimică europeană în cadrul teritoriului lor. Pe baza acestei mobilizări, mai multe regiuni au pregătit un proiect INTERREG pentru cooperare și reprezentarea intereselor lor specifice legate de industria chimică și politica de la nivel european pentru acest domeniu. Proiectul stabilit a declanșat o cooperare interregională permanentă, care continuă să aibă loc în cadrul Rețelei Europene a Regiunilor Chimice. Această asociere a fost recunoscută la nivel european, asigurând valoarea adăugată a participării regionale în cadrul guvernării europene multi-nivel.

Comisia Europeană a încurajat utilizarea inițiativelor INTERREG în special pentru cooperarea interregională. Acesta este un domeniu în care Saxonia-Anhalt s-a dezvoltat cu succes, cooperarea cu multe alte regiuni fiind activ implementată. A fost important pentru Saxonia-Anhalt să devină cunoscută printre actorii europeni, mai ales pentru că avea nevoie de sprijin pentru mobilizarea ei de mai târziu în legătură cu regulile de tranziție pentru anumite regiuni în aplicarea politicii de coeziune.

Datele statistice se află în centrul metodologiei de clasificare a regiunilor pentru alocarea fondurilor europene. O reducere a fondurilor ca urmare a efectului statistic creat prin aderearea noilor state membre în 2004 și 2007 a reprezentat o provocare pentru Saxonia-Anhalt. Pentru a atenua reducerea fondurilor alocate, actorii Saxonia-Anhalt au abordat această problemă și au cerut norme de tranziție și introducerea unei categorii de "regiuni de tranziție" în cadrul politicii regionale europene, cu scopul de a ușura efectele reducerii fondurilor europene.

Astfel, Saxonia-Anhalt a adus în atenția Comisiei Europene că, prin aderarea noilor state membre, alocarea de fonduri europene ar fi afectată de elementul statistic care definește alocarea fondurilor. Saxonia-Anhalt a fost de asemenea afectată de noile aderări la Uniunea Europeană. Ca urmare, Saxonia-Anhalt se încadrează în categoria de regiuni de tranziție în cadrul politicii regionale europene pentru perioada de finanțare 2014-2020.

Contribuția Saxoniei-Anhalt la dezbaterile privind viitorul politicii de coeziune a avut loc prin activități cum ar fi: pregătirea de rapoarte în cadrul cooperării instituționale orizontale din cadrul Germaniei, pregătirea de documente de poziție în cadrul Comitetului Regiunilor, cooperarea în rețeaua regiunilor afectate de schimbările statistice, contacte individuale cu politicienii europeni și membri ai Parlamentului European, precum și cu alți actori.

În ceea ce privește a cincea ipoteză, Saxonia-Anhalt poate fi considerată ca un promotor și actor angajat în elaborarea politicii europene de coeziune, aducând la cunoștința instituțiilor europene preferințele sale și interesele politice ale mai multor regiuni, prin utilizarea canalelor de acces pe care le are la dispoziție.

În al patrulea capitol, despre România, reformele de regionalizare realizate până în prezent sunt prezentate și capitolul oferă câteva lecții care ar putea contribui la dezvoltarea participării regiunilor din România în cadrul guvernării europene multi-nivel. În cazul României, structurile interioare de stat și actorii trebuie să recunoască și să pună în aplicare un mecanism eficient de a se adapta guvernării europene și creșterea capacității „europene” a administrației românești, în special a actorilor politici situați la niveluri teritoriale din România.

Prima secțiune a capitolului privind România oferă informații cu privire la reformele de regionalizare efectuate în România. A doua secțiune analizează modalitățile guvernului român pentru punerea în aplicare a politicii regionale europene în perioada de programare 2014-2020. A treia secțiune evidențiază lecțiile pe care România le poate învăța și pune în aplicare, cu scopul de a asigura posibilitatea de mobilizare subnațională și participare regională în cadrul guvernancei europene multi-nivel.

În ceea ce privește a șasea ipoteză, necesitatea de a înțelege cum provocările României de a face uz de calitatea de membru și de oportunitățile oferite de către Uniunea Europeană pot fi ameliorate, cercetarea trebuie continuată. Așa cum este susținut în primul capitol, puterea de schimbare se bazează în primul rând pe canalele interioare din cadrul statului.

Astfel, cercetarea oferă o configurație de variabile care pot fi considerate utile în determinarea de bune practici, furnizate de studiul de caz al *Landului* Saxonia-Anhalt. Oportunitățile de învățare sunt prevăzute pentru alte regiuni din Europa Centrală și de Est, precum și pentru România, pentru a avea o dezvoltare mai eficientă a nivelului subnațional. Analiza rezultatelor prevede posibilitatea pentru o cercetare prospectivă. O analiză detaliată a coordonării actorilor regionali și participarea acestora în cadrul guvernancei europene multi-nivel folosind metodologia de analiză a rețelei sociale pentru Europa Centrală și de Est ar fi binevenită.

Cooperarea între regiunile din diferitele state membre ale Uniunii Europene a fost cercetată încă din 1970. Principalele funcții ale regiunilor au fost: cooperarea sau reprezentarea și apărarea intereselor specifice, schimbul de informații și idei, problematizarea diferitelor provocări în cadrul comunităților de lucru, elaborarea de strategii de armonizare a structurilor economice și sociale a teritoriilor.

Cu toate acestea, pentru ca nivelul regional să poată să fie prezent în cadrul guvernancei europene multi-nivel este nevoie atât de structură cât și de infrastructură. Acest lucru implică elementul de schimbare radicală de lideri care pot schimba cursul evenimentelor și pot conduce statul sau regiunile către dezvoltarea unui nou set de cultură politică, cum ar fi cea a Uniunii Europene.

Puterea guvernului național într-un stat centralizat nu este ceva la care actorii politici naționali ar renunța cu ușurință în favoarea nivelului regional. În cazul în care un guvern național puternic a avut posibilitatea să păstreze controlul asupra implementării politicii structurale, acesta a păstrat aceste puteri considerabile.

Pe de altă parte, în statele mai puțin centralizate dovada apariției participării regionale în cadrul guvernății europene multi-nivel s-a realizat prin participarea actorilor și regiunilor în rețele de cooperare. Un astfel de mediu de cooperare în cadrul unei rețele necesită stabilitate instituțională și politică, în special atunci când un proiect trebuie implementat pe termen lung. Prin urmare, instituțiile sunt un element vital în cadrul sistemului de guvernare multi-nivel.

Prin dezvoltare, regiunile pot deveni locații pentru realizarea politicilor europene, care sunt în mare parte orientate spre rezolvarea problemelor, cum ar fi șomajul sau problemele de mediu. Prin urmare, soluțiile trebuie să fie adecvate și adaptate la problemele specifice ale regiunilor. Acesta este motivul pentru care, este important ca actorii regionali să fie conștienți de nevoile și obiectivele lor, astfel încât acestea să poată contribui la procesul de elaborare a politicilor.

Atât în cazul elaborării politicilor europene distribuționale și cât și a celor de reglementare, regiunile se află în concurență între ele. Acesta este un alt motiv pentru care recunoașterea problemele proprii, găsirea unor soluții și obiective poate spori competitivitatea regiunilor. Regiunile pot face uz de guvernarea europeană multi-nivel și prin mobilizare își pot organiza participarea în cadrul proceselor europene, astfel încât acestea să poată câștiga mai mult în cadrul negocierilor cu instituțiile europene.

Chiar dacă există elemente care pot fi aplicate de mai multe regiuni, actorii pot învăța unii de la alții. Dacă specificul unei regiuni este analizat înainte de a se folosi resursele acesteia, o strategie ar putea fi gândită și mai apoi implementată. Instituțiile nu pot realiza singure obiectivele. Instituțiile au nevoie de oameni motivați care să se mobilizeze în serviciul regiunii pe care o reprezintă.

Mobilizarea poate avea sensuri diferite și diferite metode de punere în aplicare. Cu toate acestea, motivația declarată și voința de a se implica și de a participa la activitatea UE este primul pas. Participarea nu este doar o dorință de jos în sus datorită pierderii de competențe și lipsa de influență politică la nivelul european. Participarea actorilor nivelului regional este din ce în ce mai dorită și solicitată de către actorii europeni.

Al doilea pas al participării active este identificarea potențialului contribuției în cadrul proceselor de elaborare a politicilor UE și punerea în aplicare a acestora. Potrivit acestor constatări, regiunile ar putea face uz de instrumentele financiare pe care Uniunea Europeană le oferă. Pe de altă parte, aceste rezultate pot ușura căutarea actorilor cu ocupații similare și acestea ar putea stabili fundamentul pentru cooperarea viitoare, care este de asemenea una dintre condiționalitățile europene. Al treilea pas este identificarea canalelor de comunicare și de acces și utilizarea lor de către resursele disponibile.

Prin urmare, cercetarea oferă o constelație de variabile care pot fi considerate ca bune practici, furnizate de studiul de caz al *Landului* Saxonia-Anhalt. Oportunitățile de învățare sunt prevăzute pentru alte regiuni din Europa Centrală și de Est, pentru a avea o dezvoltare mai eficientă a nivelului regional. Analiza rezultatelor guvernantei europene multi-nivel prevede posibilitatea unor cercetări ulterioare deoarece procesul de organizare și mobilizare în cadrul guvernantei europene necesită înțelegerea sistemului de funcționare a Uniunii Europene și acces la informațiile necesare care sunt relevante pentru o regiune.